

Jób első válasza: Ártatlanul vádolják

^{6,1}Ekkor megszólalt Jób, és ezt mondta: ^{6,2}Bárcsak igazán mérnék meg elkeseredésemet, szenvedéssel együtt tennék mérlegre! ^{6,3}Bizony, súlyosabb a tenger homokjánál, ezért voltak balgák szavaim. ^{6,4}Mert a Mindenható nyilai vannak bennem, mérgüket issza lelkem, és Isten rettentései sorban elérnek engem. ^{6,5}Ordít-e a vadszamar a fűben, bög-e az ökör a takarmány mellett? ^{6,6}Megeszik-e az ízetlen ételt sóttanul, vagy van-e íze a nyers tojásnak? ^{6,7}Érintésétől is iszonyodom: olyan az, mint a romlott étel. ^{6,8}Bárcsak teljesülne kívánságom, és beteljesítené Isten reménységemet! ^{6,9}Bárcsak úgy döntene Isten, hogy összezúz, kinyújtaná kezét, hogy elvágja életem fonálát! ^{6,10}Akkor még lenne vigaszom, tudnék örülni a kíméletlen fájdalomban is, hogy nem tagadtam meg a szent Isten beszédét. ^{6,11}Honnan vegyek erőt a várakozásra? Mi lesz a végem, ha meghosszabbodik is életem? ^{6,12}Nem vagyok olyan erős, mint a kő, nem ércből van a testem. ^{6,13}Hát nem kapok segítséget? El van zárva tőlem a szabadulás? ^{6,14}Baráti szeretetre van szüksége a szenvedőnek, ha elhagyta is a Mindenható félelmét. ^{6,15}Atyámfiai hűtlenek, mint a patak, ahogyan a patakok vize eltűnik, ^{6,16}amikor zavarosak a jégtől, ha olvadó hó rejtőzik bennük. ^{6,17}De idővel visszahúzódnak, elapadnak, a hőségben fenéig kiszikkadnak. ^{6,18}Letérnek útkjéről a karavánok, de kietlen helyre jutnak, és elpusztulnak. ^{6,19}Nézelődnek Téma karavánjai, a sébai vándorok bennük reménykednek. ^{6,20}De megszegyenülnek, amiért bennük bizakodtak, csalódnak, amikor odaérnek. ^{6,21}Így lettetek nekem semmit érővé: látjátok a borzalmat, és félték. ^{6,22}Mondtam-e, hogy adjatok valamit, vagy javaitokból vesztessetek meg valakit érdekcumben, ^{6,23}hogyan mentsetek meg az ellenség kezéből, váltsatok ki a zsarnokok kezéből? ^{6,24}Tanítatok, és elhallgatok, értessétek meg velem, miben tévedtem! ^{6,25}Milyen fájdalmas az őszinte beszéd! De mire való örökös feddésetek? ^{6,26}Szavakért akartok megfeddeni? Hiszen a szélnek szól a kétségbeesett ember! ^{6,27}Ti még az árvára is sorsot vettek, barátaitokra is alkudoztok! ^{6,28}Tekintetek rám végre, szemetekbe csak nem hazudok! ^{6,29}Hagyjátok abba, ne legyen álnokság! Hagyjátok abba, még mindig igazam van! ^{6,30}Szólt-e nyelvem álnokságot? Nem érezné-e inyem a romlást?

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Jób 6. fejezet

Ennek a beszédnek a szerkezetét a címzettjei szerint állapíthatjuk meg. A 6,2–13-ban Jób mintegy magában beszél, önmagának mond monológot. A barátokat figyelmen kívül hagyja és Istenről harmadik személyben szól. Kérdései is (11–12.v.) retorikai elemek csupán. A 6, 14–30-ban teljességgel a barátok felé fordul. Ezen belül a 6, 15–20-ban úgy szól a barátokról – és egyúttal a barátoknak –, mintha azok nem lennének jelen. Ezután viszont egyenesen őhozzájuk (a barátaihoz) szól minden egyes versben, kivéve az utolsót (6,30), amely kérdés a direkt és a szónoki között van. (Fohrer négyes szerkezetet vél felfedezni, úgy, mint: (1) 6,2–13; (2) 6,15–30 (a 14. verset kihagyja); (3) 7,1–11; (4) 7,12–21.)

Jób felismeri, hogy Elifáz bátorító szavai köszönő viszonyban sincsenek vívódása lényegével. Ezért hagyja figyelmen kívül Elifáz beszédét, és tér vissza oda, ahol (3. fejezet) abbahagyta. Elifáz hűvös nyitó szavaival (4,2) éles kontrasztban Jób megértésért kiált; ha felismernék szenvedése nagyságát, azonnal megértenék erős nyelvezetét.

Elifáz már behozta a harag, idegesség szót a beszélgetésbe, mint egyik halálokot a bolondok esetében (5,2). Jób is használja ezt a kifejezést, de ezzel nem azt ismeri el, hogy a bolondok közé tartozik ő is, hanem hogy fájdalmait elhordozhatatlannak érzi, mint amikbe bele lehet bolondulni. Ám önmagában is érthető a kifejezés az olyan ember esetében, akinek helyzete ennyire nyomorúságos, pl. 17,7, 5Móz 32,21; Zsolt 6,8.

Jób szeretné, ha megmérnék szenvedését, mert – mint mondja –, az súlyosabb a tenger homokjánál. A homok abban a korban a megszámlálhatatlanság mellett a súlyosnak, a nehéznek a jelképe volt (Péld 27,3). Nem meglepő, ha szavai túlradóak, különös tekintettel meg nem értettségére, úgyhogy nem is mentegetőzik, csak azt kívánja érthetővé tenni, hogy a szenvedés hozta ki belőle ezeket a szavakat. Ha a barátok szemében Jób valóban egy bolond, akinek a haragja nehezebb a homoknál, akkor Jób most arra hívja őket, hogy ismerjék el, a szenvedése is olyan nagy, s az majd igazolja szavainak hangsúlyát.

Jób Istent nevezi meg szenvedése végső és közvetlen okaként, bár a mennyei előzményekről semmit sem tud. Csak azt tudja, hogy a történetek egyáltalán nem állnak arányban, sőt viszonyban sem cselekedeteivel. Valószínűleg egyetért Elifázzal abban, hogy a bajok nem támadnak maguktól, de tapasztalata és abból fakadó meggyőződése miatt nem viszi úgy tovább a gondolatot, mint barátja. Megjegyzendő, hogy Jób nem vádolja Istent. Az Isten által küldött mérgezett nyilak képével azt ismeri fel, hogy közvetlenül a Mindenhatóval van dolga. A Mindenható a csapásokat, mint nyilakat lövi ki íjából, akárcsak Apolló.

Ha kinek-kinek, még a jószágoknak is meg kell kapnia, ami Istentől eredeztetett jussa, akkor itt az undorító és ízetlen ételek természetes visszautasítása az adott élethelyzet visszautasítása (5–7.v.). Ő nem ezt érdemelte Istentől, hanem a neki való „ételeket”, azaz élethelyzetet. Csak azt tudja, hogy eddig nem bűnös, de nem biztos önmagában a jövőre nézve. Ez mindenképpen bölcsességét mutatja. Ha most lenne életének vége, akkor is „pozitív mérleggel” zárhatna, mert a legfontosabb számára, hogy hű maradt Istenhez. A halállal Isten is bebizonyítaná, hogy hű maradt őhozzá, mert nem engedné tovább szenvedni.

Jób kinyilatkoztatja, hogy semmilyen anyagi vagy kapcsolati segítséget nem kért a barátaitól, csak azt, hogy értsék meg. Talán ő is most kezdi felfogni, hogy ennél többet nem is kérhetett volna. A tanítást elfogadja tőlük, de a feddést nem. „Szavakért akartok megfeddeni?” (26.v.) Új problémát feszeget ezzel Jób könyve. Feddeni csak bűnös tettekért lehet, de a szavak is tettek olykor az adott helyzettől függően, és tükrei a léleknek. Jóbna most igaza van ez esetben, az ő szavai nem voltak bűnösök. De ő is tudja, hogy vannak bűnös szavak.

„Tekintsetek rám végre” (29.v.) azt is jelenti, hogy forduljanak felé, mint önálló személyiség felé a barátok, teljes odafigyelésükkel, intellektusukkal, vegyék észre az egyedit és az esetit benne. Megerősíti, hogy észnél van, csakis a teste beteg, igaza van mindabban, amit eddig mondott, és észrevénné, ha hazug mondat hagyná el száját.

Prédikációvázlat

Figyelj rám!

A fejezet az akár önálló egységnek is vehető 14. vers köré épül. A fő mondanivaló a figyelemfelhívás az empátia ritka voltára és szükségességére. A bajba jutott embernek igenis együttérzésre van szüksége, ennél többet nem kaphat, és ha megkapja, többet nem várhat, mert az emberi szeretet non plus ultrája, mivel már az altruizmus egyik válfaja. A szenvedőt csak a lojalitás nyugtatja meg, a tudat, hogy szenvedésével nem rekedt kívül a csoporton. A bölcs tanács semmivé foszlik válsághelyzetben. Az a tudat kell, hogy valaki érti őt és helyzetét, megérti, és ezáltal elfogadja – közösségébe befogadja – teljes lényét.

1. Közösség és együttérzés

Az ember eredendően közösségi lény, nem tud egyedül lenni a szenvedésben sem, vagy ha erre kényszerül, akkor megsínyli. Az ember empátia nélkül nem létezhet, és ez nem csupán fizikai létét érinti. Az egyetlen élőlény, amelynek nemcsak döntései, de közérzete, boldogsága, önbecsülése függ a csoporttársaknak a véleményétől, sőt még a mimikájától is. Érthetetlen elvárás volna, ha Jóbtól jelen helyzetében mértéktartást és higadtságot kívánnánk. Nemde nehéz dolog átélni, magunkévá tenni a másik ember kínját, ha nem közeli rokon (de olykor még akkor is)?

2. Az értelmetlenség elfogadása

Jób számára a fő fájdalom az, hogy Isten ellensége lett, és ráadásul nem tudja, miért. Ha bajba jutott, akkor az azért van, mert Isten elhagyta. Máskülönben Isten nem lenne igazságos, vagy nem lenne mindenható. Ez nincs így. A keresztyén lelkigondozás legnehezebb feladata annak megértetése, hogy vannak próbák; köztük olyan próbák is, amik a mi szemünkkel nézve értelmetlennek vagy igazságtalannak látszanak.

3. A szenvedő elfogadása

Oda kell fordulnunk nemcsak a szenvedés, hanem sokkal inkább a szenvedő felé, aki a maga egyediségében értendő meg. Nem egy ügy, nem munkadarab, hanem személy, egyéniség, saját múlttal, saját élettapasztalattal.

Amikor a fejezet végén Jób arra kéri a barátait, hogy nézzenek rá, forduljanak felé, akkor ez azt a kívánságot is jelenti, hogy hagyjanak fel egyszer s mindenkorra a lelkigondozói és teológiai panelekkel és a sematikus gondolatmenettel. Nem elég elmenni bármily messzire. Nem elég meghallgatni és hallgatni. Nem elég beszélni, tanácsot adni. Mindezt Jób barátai is megtették. Be kell fogadni, úgy, amint van. Meg kell érteni. Keresztyén küldetésünk a szenvedők mellett ezért nem könnyű. Mert vajon ki képes Jób kérésének – és egyúttal Isten elvárásának – maradéktalanul eleget tenni?